

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCCXXXII. ad annum CCCCLI.

Parisiis, 1644

Epistola LXXXVII. Leonis Papae I. Ad Episcopos Africanos Per Mavritaniam
Caesariensem Constitvtos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14584

dum scandala fuscitentur: & de exciso olim dogmate aliquod in prouincia tua eiusdem mali germen oriatur, quod non solum in radicibus suis crescat, sed etiam sanctæ ecclesiæ sobolem veneno sui odoris inficiat. Qui correctos se videri volunt, ab omni suspitione se purgent: & obediendo nobis, probent se esse nostros. Quorum si quisquam salubribus præceptis satisfacere detrectarit, siue ille clericus, siue sit laicus, ab ecclesiæ societate pellatur, ne perditor animæ suæ salutis infidietur alienæ.

In Concil.
Hispalen.
II. cap. 3.

Illam quoque partem ecclesiasticæ disciplinæ, qua olim a sanctis patribus & a nobis sæpe decretum est, vt nec in presbyteratus gradu, nec in diaconatus ordine, nec in subsequenti officio clericorum ab ecclesia ad ecclesiam cuiquam transire sit liberum, vt in integrum reuoces, admoneamus. Et vnusquisque non ambitione illectus, non cupiditate seductus, non persuasione hominum deprauatus, vbi ordinatus est, perseueret: ita vt si quis sua quærens, non quæ Iesu Christi, ad plebem & ecclesiam suam redire neglexerit; & ab honoris priuilegio, & a communionis vinculo habeatur extraneus. Non autem dubitet dilectio tua, nos, si (quod non arbitramur) neglecta fuerint quæ pro custodia Canonum & pro fidei integritate discernimus, vehementius commouendos: quia inferiorum ordinum culpæ ad nullos magis referendæ sunt, quam ad desides negligentisque rectores, qui multam sæpe nutriunt pestilentiam, dum austeriorem dissimulant adhibere medicinam.

Distin. 86.
Inferiorum
culpæ.

EPISTOLA LXXXVII.

LEONIS PAPÆ I.

AD EPISCOPOS AFRICANOS PER MAVRITANIAM
CÆSARIENSEM CONSTITVTOS.

I. <i>Ne illicitæ personæ ad episcopatum prouehantur.</i>	<i>episcopo, & de Maximo ex Donatistis.</i>
II. <i>De statutis Canonum conseruandis.</i>	IV. <i>De Aggario & Tiberiano, qui ex laicis fuerunt ordinati.</i>
III. <i>De Donato Nouatianorum</i>	V. <i>De virginibus sacris, quæ vim barbaricam pertulerunt.</i>

*Leo episcopus, vniuersis episcopis per Cæsariensem Mauritaniam
in Africa constitutis, in Domino salutem.*

I.

CVm de ordinationibus sacerdotum quædam apud vos illicite vsurpata crebrior ad nos commeantium sermo perferret, ratio pietatis exegit, vt pro sollicitudine, quam vniuersæ ecclesiæ ex diuina institutione dependimus, rerum fidem studeremus agnoscere, vicem curæ nostræ proficiscenti a nobis fratri & confacerdoti nostro Pontentio, * iniungentes, qui secundum scripta, quæ per ipsum ad vos direximus, de episcopis, quorum culpabilis ferebatur electio, quid veritas haberet, inquireret, nobisque omnia fideliter indicaret. Vnde quia idem plenissime notitiæ nostræ cuncta reserauit, & sub quibus qualibusque rectoribus quædam Christi plebes in partibus prouinciæ Cæsariensis habeantur sincera nobis relatione patefecit: necessarium fuit, vt dolorem cordis nostri, quo pro dominicorum gregum periculis æstuamus, datis nunc quoque ad dilectionem vestram literis promeremus: mirantes tantum apud vos, per occasionem temporis impacati, aut ambientium præsumptionem, aut tumultum valuisse popularem: vt indignis quibusque & longe extra sacerdotale meritum constitutis pastorale fastigium & gubernatio ecclesiæ crederetur. Non est hoc consulere populis, sed nocere; nec præstare regimen, sed augere discrimen. Integritas enim præsidentium salus est subditorum, & vbi est incolumitas obedientiæ, ibi sana est forma doctrinæ. Principatus autem, quem aut seditio extorsit, aut ambitus occupauit, etiamsi moribus atque actibus non offendat, ipsius tamen initii sui est perniciosus exemplo. Et difficile est, vt bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio.

Quod si in quibuslibet ecclesiæ gradibus prouidenter scienterque curandum est, vt in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilque præposterum: quanto magis elaborandum est, vt in electione eius, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur? Nam totius familiæ Domini status & ordo nutabit, si quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite. Vbi est illa beati Pauli apostoli per

* del-
gantes,

Distin. 61.
Mitamur
tantum.

1. quæst. 1.
Principatus
quem.

1. Tim. 5.

Dist. 78.
Quid est
manus.

Spiritum Dei emissa præceptio, qua in persona Timothei omnium sacerdotum Christi numerus eruditur, & proinde vnicuique nostrum dicitur: *Manus cito nemini imposueris, neque communicaueris peccatis alienis?* Quid est cito manus imponere, nisi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinæ, sacerdotalē honorem tribuere non probatis? Et quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici ordinantem, qualis est ille qui non *meruit or- *metuit
dinari? Sicut enim boni operis sibi comparat fructum, qui rectum *sectatur in eligendo sacerdote iudicium: ita *teneat
gravi semetipsum afficit damno, qui ad suæ dignitatis collegium sublimat indignum. Non enim in cuiusquam persona prætermittendum est, quod institutis generalibus continetur: nec putandus est honor ille legitimus, qui fuerit de præuaricatione collatus. Dicente enim Apostolo, vt inter alias electionis regulas, is episcopus ordinetur, quem vnus vxoris virum fuisse aut esse constiterit, tam sacra semper habita est ista præceptio, vt etiam de muliere sacerdotis eligendi eadem intelligatur seruanda conditio, ne forte illa, priusquam in matrimonium eius veniret, qui aliam non habuisset vxorem, alterius viri esset experta coniugium. Quis ergo dissimulare audeat, quod in tanti sacramenti perpetratur iniuriam: cum huic magno venerandoque mysterio, ne diuinæ quidem legis statuta defuerint, quibus euidenter est definitum, vt virginem sacerdos accipiat, & alterius torum nesciat coniugis, quæ vxor est futura pontificis? Iam tunc enim in sacerdotibus figurabatur Christi & ecclesiæ spirituale coniugium: vt quoniam vir caput est mulieris, discat sponsa * Verbi *Christi
non alium virum nosse quam Christum, qui merito vnam elegit, vnam diligit, & aliam præter ipsam suo consortio non adiungit. Si ergo etiam in veteri testamento hæc sacerdotalium coniugiorum forma seruata est; quanto magis sub reuelata iam gratia constituti, apostolicis debemus inferuire præceptis, vt quamlibet quis bonis moribus præditus, & sanctis operibus inueniatur ornatus, nequaquam tamen, vel ad diaconii gradum, vel ad presbyterii honorem, vel ad episcopatus culmen ascendat, si aut ipsum non vnus vxoris virum, aut vxorem eius non vnus

Leuit. 21.
Ezech. 44.

vnus viri fuisse claruerit? Monente vero Apostolo atque dicente: *Et hi autem probentur primum, & sic ministrent*, quid 1. Tim. 3. aliud intelligendum in hoc putamus, nisi vt in his prouectionibus non solum matrimoniorum castimoniam, sed etiam laborum merita cogitemus, ne aut a baptismo rudibus, aut a sæculari actu repente conuersis, officium pastorale credatur, cum omnis gradus militiae Christianae de incrementis profectuum debeat æstimari, an possint cuiquam maiora committi? Merito sanctorum patrum Diff. 61. Miramur tantum. venerabiles sanctiones, cum de sacerdotum electione loquerentur, eos demum idoneos sacris administrationibus censuerunt, quorum omnis ætas, a puerilibus exordiis vsque ad prouectiores annos per disciplinae ecclesiasticae stipendia cucurrisset, vt unicuique testimonium prior vita præberet: nec posset de eius prouectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro castis moribus, pro actibus strenuis, celsioris loci præmium deberetur. Si enim ad honores mundi sine suffragio temporis, sine merito laboris, indignum est peruenire, & notari ambitus solent, quos probitatis documenta non adiuuant: quam diligens & quam prudens habenda est dispensatio diuinorum munerum, & cælestium dignitatum, ne in aliquo apostolica & canonica Decreta violentur, & his ecclesia Domini regenda credatur, qui legitimarum institutionum nescii, & totius humilitatis ignari, non ab infimis sumere incrementum, sed a summis volunt habere principium? cum valde iniquum sit & absurdum, vt imperiti magistris, noui antiquis, & rudes præferantur emeritis. 2. Tim. 2. *In domo quidem magna necesse est (sicut Apostolus differit) vt vasa diuersa sint, quædam aurea & argentea, quædam vero lignea & fictilia: sed horum ministerium pro materiae qualitate discernitur, nec qui est preciosorum, idem vsus est & vilium. Nam inordinata erunt omnia, si fictilia aureis, & lignea præferantur argenteis. Sicut autem in ligneis & fictilibus eorum hominum species figurantur qui nullis adhuc virtutibus nitent: ita in aureis & argenteis hi sine dubio declarantur, qui per longæ eruditionis ignem, & per fornacem diuturni laboris excocti, aurum probatum & argentum purum esse meruerunt. Quibus si merces pro deuotione non redditur, omnis ecclesiastica disciplina resoluitur,*

omnis ordo turbatur: dum in ecclesia, qui nullum subie-
 re ministerium, peruerso eligentium iudicio indebitum
 obtinent principatum. Cum ergo inter vos tantum va-
 luerint, aut studia popularium, aut ambitus superbo-
 rum, vt non solum laicos, sed etiam secundarum vxor-
 um viros, aut viduarum maritos ad officium cognosca-
 mus pastorale prouectos: nonne * aptissimæ exigunt cau-
 sã, vt ecclesiã, in quibus ista commissa sunt, iudicio se-
 uerius purgentur, & non solum in tales præfules, sed et-
 iam in ordinatores eorum vltio competens proferatur?
 Sed circumstant nos hinc mansuetudo clementiã, hinc
 censura iustitiã. Et quia *uniuersæ viæ Domini misericordia
 & veritas*, cogimur secundum sedis apostolicæ pietatem,
 ita nostram temperare sententiam, vt trutinato ponde-
 re delictorum, quæ constat non vnius esse mensuræ, quæ-
 dam definiamus vtcumque toleranda, quædam vero pe-
 nitus amputanda. Eos enim, qui vel secundas nuptias in-
 ierunt, vel viduarum se coniugio sociarunt, nec aposto-
 lica, nec legalis auctoritas, sacerdotium obtinere per-
 mittit: & multo magis illum, si fuerit vestro iudicio con-
 futatus, qui (sicut ad nos relatum est) duarum simul est
 maritus vxorum, vel * istum, qui a prima vxore dimissus,
 alteram duxisse perhibetur, priuandum honore decerni-
 mus. Ceteros vero, quorum prouectio hoc tantum re-
 prehensionis incurrit, quod ex laicis ad officium episco-
 pale delecti sunt, neque ex hoc quod vxores habeant pos-
 sunt esse culpabiles, susceptum sacerdotium tenere per-
 mittimus: non præiudicantes apostolicæ sedis statutis,
 nec præcessorum nostrorum nostrisque Decretis, quibus
 salubriter statutum est, ne primum, vel secundum, aut
 tertium in ecclesia gradum quisquam laicorum, quibus-
 libet suffragiis fultus, ascendat, priusquam ad hoc me-
 ritum per legitima augmenta perueniat. Quod enim
 nunc vtcumque patimur esse veniale, inultum post-
 modum esse non poterit, si quisquam id, quod omni-
 no interdiciamus, vsurpare præsumpserit: quia remissio
 peccati, non dat licentiam delinquendi, nec quod po-
 tuit aliqua ratione concedi, fas erit amplius impune
 committi.

1. quæst. 7.
Exigunt
causã.

* apertis-
simã

Psal. 24.

1. quæst. 7.
Exigunt
causã.

* illum
qui pri-
ma vxore
dimissa

1. quæst. 7.
Exigunt
causã.

1. quæst. 7.
Exigunt
causã.

II.

Cum itaque de omnibus fere, quæ fratris nostri Potentii relatio continebat, plenissime dilectionem vestram per David fratrem & coepiscopum nostrum, qui & sacerdotii merito nobis est probatus & moribus, videatis instructam; superest, fratres, ut concordii obedientia salubres suscipiatis hortatus, & nihil per contentionem agentes, sed ad omne studium deuotionis vnanimes, diuinis & apostolicis constitutionibus pareatis: & in nullo patiamini prouidentissima Canonum decreta violari. Quæ enim nunc certarum remissimus consideratione causarum, antiquis deinceps custodienda sunt regulis: ne quod ad tempus pia lenitate concessimus, iusta posthac ultione plectamus: in eos specialius & propensius commouendi, qui in episcopis ordinandis sanctorum patrum statuta neglexerint, & quos refutare debuerant, consecrarint. Unde si qui episcopi talem consecrauerint sacerdotem, qualem non liceat, etiam si aliquo modo damnum proprii honoris euaserint, ordinationis tamen ius ulterius non habebunt, nec ei sacramento intererunt, quod neglecto diuino iudicio immerito præstiterunt. Illud sane quod ad sacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia volumus Canonum statuta seruari: ut non in quibuslibet locis, neque quibuslibet castellis, & ubi ante non fuerunt, episcopi consecrentur: cum ubi minores sunt plebes, minoresque Conuentus, presbyterorum cura sufficiat: episcopalia autem gubernacula non nisi maioribus populis, & frequentioribus ciuitatibus oporteat præsidere: ne quod sanctorum patrum diuinitus inspirata Decreta vetuerunt, viculis, & possessionibus, vel obscuris & solitariis municipiis tribuatur sacerdotale fastigium & honor; cui debent excellentiora committi, ipse sui numerositate vilescat. Quod nunc in sua diœcesi Restitutus episcopus factum esse causatus est, & rationabiliter postulauit, ut si episcopi eorum locorum, in quibus non debuerant ordinari, humana conditione decesserint, loca ipsa ad ius eius antistitis redigantur, cuius fuerant ante priora. Et inutile est, ut sacerdotalis dignitas inconsiderata ordinantis facilitate superflua multiplicatione * muniatur. De his autem quæ in sacro virginitatis proposito constitutæ bar-

1. quæst. 7.
Donatum
autem.

1. quæst. 1.
& 25. qu. 2.
Si qui episcopitalem.

Dist. 80.
Illud sane
quod ad
Can. 6. Sardicen. Concilii.

Sententia
liter ponitur
iste Canon, 32. qu. 5. Illæ autem famulæ Dei.

* minuitur.

Concil. Tom. 7.

Bb ij

baricam pertulere violentiam, & integritatem pudoris non animo sed corpore perdiderunt, ea nobis seruanda videtur moderatio, vt neque in viduarum deiiciantur gradum, neque in sacrarum & perseuerantium virginum numero censeantur. Quibus, si in omnibus virginalibus obseruationibus perseuerant, & castimonie soliditatem mente custodiunt, sacramentorum non est neganda communio: quia iniustum est, eas in eo vel argui, vel notari, quod non voluntas amisit, sed vis hostilis eripuit. Causam quoque Lupicini episcopi illic iubemus audiri. Cui multum & sapius postulanti, communionem hac ratione reddidimus, quoniam cum ad nostrum iudicium prouocasset, immerito eum, pendente negotio, a communionem videbamus fuisse suspensum. Adiectum etiam illud est, quod huic temere superordinatus esse cognoscitur, qui non debuit ordinari, antequam Lupicinus in presenti positus, aut confutatus, aut certe confessus, iuxta posset subiacere sententia: vt vacantem locum, quemadmodum disciplina ecclesiastica exigit, is qui consecratur exciperet.

III.

1. quæst. 7.
Donatum
autem.

Donatum autem Salicinensem ex Nouatianis cum sua (vt comperimus) plebe conuersum, ita dominico volumus gregi præsidere, vt libellum fidei suæ ad nos meminerit dirigendum, quo & Nouatiani dogmatis damnet errorem, & plenissime confiteatur catholicam veritatem.

1. quæst. 7.
Maximum
quoque ex
laico.

Maximum quoque ex laico, licet reprehensibiliter ordinatum, tamen si Donatista iam non est, & a spiritu schismaticæ prauitatis alienus, ab episcopali, quam quoquo modo adeptus est, non repellimus dignitate: ita vt & ipso libello ad nos edito catholicum se esse manifestet.

IV.

De Aggaro & Tiberiano, quorum a ceteris, qui ex laicis ordinati sunt, in hoc causa diuersa est, quod eorum ordinationi atroces tumultus & sæuæ seditiones memorantur esse famulata, vestro iudicio cuncta commisimus: vt relata habita apud vos examinis fide, quid de supradictis statuendum sit, scire possimus.

V.

32. quæst. 5.
Illæ autē fa-
mulæ Dei.

Illæ autem famulæ Dei, quæ integritatem pudoris oppressione barbarica perdiderunt, laudabiliores erunt in

humilitate ac verecundia, si se incontaminatis non audeant comparare virginibus. Quamuis enim omne peccatum ex voluntate nascatur, & potuerit corruptione carnis mens inuita non pollui: minus tamen hoc illis ob-erit, si quod potuerint animo non amittere, doleant se vel corpore perdidisse. Si vero alia emerferint causa, quæ ad statum ecclesiarum & ad concordiam pertineant sacerdotum, illic sub timore Domini volumus ventilentur, & de componendis atque compositis omnibus ad nos relatio plena mittatur, ut ea, quæ iuxta ecclesiasticum morem iuste & rationabiliter fuerint definita, mea quoque sententia roboventur. Data quarto Idus Augusti.

EPISTOLA LXXXVIII.

LEONIS PAPÆ I.

AD VNIVERSOS GERMANIÆ ATQVE GALLIÆ
ECCLESIARVM EPISCOPOS.

De priuilegio chorepiscoporum siue presbyterorum.

Leo Romanæ ecclesiæ & apostolicæ sedis episcopus, vniuersis Germaniarum atque Galliarum regionum episcopis salutem.

CVM in Dei nomine in Romana ecclesia Synodum episcoporum siue ceterorum confacerdotum Christianique fidelium coadunatam habuissimus, & de ordinationibus illicitis, super quibus crebrior ad nos illarum partium commeantium sermo peruenerat, atque de aliis necessariis ecclesiasticis negotiis tractantes, sacrosque Canones relegendes, solerter egissimus, a multis lacrymabili vultu relatum est nobis, quod quidam Germaniarum ac Galliarum urbium episcopi frequenter chorepiscopos, qui iuxta Canones Neocæsarenses, siue secundum aliorum Decreta patrum iidem sunt qui & presbyteri, vel presbyteros destinarent, qui absente pontifice altaria erigerent, basilicasque consecrarent. Quod quidem non est mirum, id præcepisse viros ecclesiasticæ disciplinæ ignaros, quod est canonicæ regulæ contrarium, & statim a sæculari militia, in sacerdotale ministerium delegatos, atque promotos. Ergo ne vltra talis a vobis licentia vsur-

Cap. 13.
Damasi papa in epist.
ad Numidiæ episcopos.

Can. 13.